

Rapport

Del 1. *Delande av aktuella erfarenheter*

Deltagarna beskrev och utforskade, utifrån sina olika sociala roller, aspekter och erfarenheter från varierande sammanhang i samhället, med en medveten tonvikt på den sociala eller yttre världen.

Del 2. *Sökande efter centrala teman*

(a) Samhället blir alltmer tekniskt och ekonomiskt styrt. Offentliga myndigheter utgår ofta från att förstå förlopp som en statisk, rak kedja av orsak och verkan. Ett mekaniskt synsätt bakom deras försök att tillgodose samhällets krav leder inte sällan till misslyckanden i de uppnådda resultaten. Diskrepansen fortsätter att växa mellan de gamla välkända definitionerna på det svenska välfärdssamhället och den verklighet som omger individerna idag.

(b) Ett påträngande hot från det mekaniska tillvägagångssättet beskrevs, med flera olika infallsvinklar, i förhållande till den grundläggande identiteten hos varje enskild medborgare. Individuella och kulturella särarter, t ex vad gäller kompetens, förmåga att ta ansvar, lusten att delta i samhällsarbetet etc, tycktes ofta gå förlorad då myndigheter utövar sin makt utifrån ett mekaniskt synsätt. Också i media kunde denna brist på differentiering skönjas. Problemet bildar i sin tur ett hot mot demokratin genom att en naturlig mångfald tystas.

(c) Sveriges position i världen har förändrats. Samhället präglas nu av det faktum att världen har vidgats, men också av att omvärlden, genom olika tekniska möjligheter, kommit närmre i varje medborgares vardag. En växande komplexitet beskrevs där utvecklingen på ett individuellt plan både kan gälla en allt större, nästan gränslös, förmåga och dess motsats att stå hjälplös inför det ofattbara.

Del 3. *Analys och hypotesbildning*

Analys: Det samhälle vi lever i ställer oss inför komplicerade problem som därför kräver ett dynamiskt förhållande till kunskapssökande och beslutsunderlag. De kollektiva lösningarna medför ofta risken att den ursprungliga intentionen av att gagna medborgarna går förlorad. Samhällets ambitioner kan istället upplevas som, och även i visa fall faktiskt vara, en likriktande maktutövning.

Hypotes: I spänningsfältet mellan de gamla och de nya förutsättningarna för ett svenskt ”välfärdssamhälle” omfattar ännu många ett förnekande förhållningssätt. Oförmågan, också hos offentliga makthavare, att genom inlevelse, fantasi och bearbetning skaffa den för situationen nödvändiga kunskapen bidrar till en stereotyp samhällssyn och ger små möjligheter i de offentliga sammanhangen att hantera den kris som ligger i pågående förändringarna och nödvändiga identitetsbyten.

*****

Analys: På flera områden i samhället ifrågasätter man gamla synsätt t ex i förhållande till Sveriges tidigare identitet som en neutral välfärdsstat. På ett individuellt plan uppmärksammades flera exempel på denna förändring, där konkurrensen mellan identitet och avgränsning ställdes mot problemen med anonymitet och representation. En tilltagande tvekan att vilja vara aktiv i kollektivets tjänst kunde skönjas.

Hypotes: Allt starkare laddningar och konflikter kommer till uttryck i reaktioner mot de ovan beskrivna kollektiva lösningarna. Konkurrensen mellan individ och kollektiv, i ett samhället där resurser och tillgångar riskerar att minska, har ökat rädslan för att girighet, glupskhet och destruktiv maktutövning sker på bekostnad av livsviktiga kvaliteter som engagemang, empati, förmåga till försoning och solidaritet. Ett ökat tryck av motsägelsefulla krav på våra politiker blir också ofrånkomlig till följd av denna försvarshållning.

*****

Analys: En central fråga i detta förändringsskede kretsar kring överlevnad. Den nys inträffade katastrofen i Asien har också starkt bidragit till en ytterligare belysning av upplevelser som är relaterade till överlevnad. Att vara drabbad. Vad har jag bidragit med? Vad lämnar jag efter mig? Hur ser min skuld och mitt ansvar ut? Skam kan följa av att delta i de likriktade lösningarna. En utebliven referens till såväl sin omvärld, lokalt och globalt, som den tidigare egna historien blir alltmer omöjlig att vidmakthålla. Också den uteblivna samverkan över generationsgränserna ses som ett uttryck för ensidighet och brist på socialt engagemang.

Hypotes: Ett mekaniskt synsätt förklara dåligt spänningsfältet mellan de gamla och nya förutsättningarna för ett svenskt ”välfärdssamhälle”. I det tomrum som försöket till förnekande lämnar efter sig skapas en fälla av stegrande krav på personligt ansvar, rädsla för att den egna aktiviteten kan utplåna andra och en svårighet att skapa förtroendefulla relationer till de som väljer att vilja vara samhällets företrädare och därmed representera medborgarna. En djup osäkerhet om var gränserna går för den egna förmågan leder till försvar där såväl omnipotens som värdelöshet i en förvirrande blandning kan projiceras på de offentliga aktörerna.

*****

/Sammanställt av Stina Åsell